

DEREK B. MILLER

NORSKO V NOCI

FLEET

Norsko v noci
Derek B. Miller

NORSKO V NOCI

Derek B. Miller

Copyright © Derek B. Miller, 2013
Translation © Pavel Černovský, 2015

ISBN 978-80-7473-306-2 (PDF)

Mému synovi

ČÁST I

59. rovnoběžka

Kapitola 1

Je léto a slunce svítí. V Oslu, ve stinné a opuštěné části Frognerského parku sedí na rozkládací židli vysoko nad piknikovým košem Sheldon Horowitz a na jídlo nedosáhne. V klíně na papírovém tácku leží zpola sněžený sendvič *karbonader*, vůbec mu nechutná. Ukazovákem pravé ruky si pohrává s kapkami na orosené lahvi piva, do něhož se sice pustil, ale už před notnou chvílí o ně ztratil zájem. Kývá nohama dopředu a dozadu jako školák, až na to, že ve dvaosmdesáti se nohy kývou o něco pomaleji. Také oblouk je o něco kratší. Rhee ani Larsovi to Sheldon sice přiznat nehodlá – to nikdy, samozřejmě – ale zatím se ještě pořád nepřestal v duchu podívat nad tím, co tady dělá a co si má se sebou počít, než ten údiv přejde.

Sheldon sedí na délku paže od své vnučky Rhei a jejího čerstvého manžela Larse, který se zrovna dlouze napil ze svého piva a tváří se tak spokojeně, tak mile, tak *vitálně*, že by mu Sheldon nejraději vytrhl ten hotdog z ruky a nacpal mu jej do nosu. Dnes podivně bledá Rhea by na to asi nereagovala moc nadšeně a Sheldon by to nejspíš odsoudilo k dalším *socializačním výpravám* („aby sis tu lépe zvykl“), jež by si ve spravedlivém světě nikdy nezasloužil – stejně jako Lars ten manévr s párkem. Byl to však Rhein nápad, aby se přestěhoval z New Yorku do Norska, a Sheldon – ovdovělý, starý,

netrpělivý a uštěpačný – si Larsovo rozpoložení vyložil jako potlačenou chuť ke škodolibým žertům.

Nic z toho nebylo fér.

„Víte, proč se hotdogům říká hotdogy?“

Sheldon to z té své velitelské pozice pronese dost nahlas. Kdyby měl hůl, mohl by s ní máchat ve vzduchu, Sheldon však o holi nechodí.

Lars zvedne zvědavě oči. Rhea jen tiše vzdychne.

„První světová. Byli jsme našťvaní na Němce, tak jsme jim za trest přejmenovali jídlo. Lepší než válka proti teroru,“ pokračoval. „Jsme našťvaní na Francii, tak Francouze potrestáme tím, že změníme jméno našemu vlastnímu jídlu.“

„Jak to myslíš?“ zeptá se Lars.

Sheldon si všimne, jak Rhea šťouchne Larse do stehna a zvedne obočí, čímž naznačuje – s neodbytností rozpáleného pohrabáče – že tenhle druh řečí, náhlé výbuchy, ty odbočky od tady a teď, nemá vůbec podporovat. Nic, co by mohlo zhoršovat onu bouřlivě diskutovanou demenci.

Sheldon ten šťouchanec neměl vidět, jenže viděl a pokračuje dvakrát tak sebejistě.

„*Freedom fries!* Mluvím o *Freedom fries*. Sbohem *French fries*, přivítejte hranolky svobody. Vážně. Tuhle pošťanost ukuchtil Kongres Spojených států amerických. A moje vnučka je přesvědčená, že jsem to já, kdo blbne. Dovol, abych ti něco řekl, mladá dámo. Nejsem to já, kdo překračuje hranici přičetnosti. To přičetnost překročila mě.“

Sheldon se rozhlédne po parku. Nejsou tu vidět davы nahodile proudících neznámých lidí, které zaplavují každou americkou metropoli, zástupy, které nejsou cizí jen pro nás, ale i pro sebe navzájem. Lidé tady jsou vysocí, homogenní a vstřícní, usmívají se, znají se a všichni nosí totéž transgenerační oblečení. Ať se

Sheldon snaží sebevíc, na tyhle lidi nějak nedokáže zaostřit.

Rhea. Jméno Titánky. Dcery Úrana a Gaie, nebe a země, manželky Kronovy, matky bohů. Sám Zeus jí sál z prsu, to z jejího těla povstal nám známý svět. Pojmenoval ji tak Sheldonův syn – Saul, teď již mrtvý – aby ji pozvedl nad banalitu, jíž se protloukal u námořnictva ve Vietnamu v letech 1973 a 1974. Na jeden měsíc přiletěl domů, aby si odpočinul a nabral síly, než se zase vrátí do Vietnamu. Bylo to v září. Řeka Hudson i lesy v Berkshires zapadaly listím. Podle Sheldonovy ženy Mabel – která už je pryč, ale kdysi bývala do takových věcí zasvěcená – strávil Saul se svou přítelkyní za celou dobu volna pouhou jednu noc, a tehdy byla Rhea počata. Druhý den ráno proběhl mezi Sheldonem a Saulem rozhovor, který je oba proměnil, a Saul se pak vrátil do Vietnamu, kde mu dva měsíce po příjezdu nášlapná mina Vietkongu utrhla nohy, když v rámci rutinní záchranné akce hledal sestřeleného pilota. Saul vykřvácel na lodi, ještě než dorazili do nemocnice.

„Dejte jí jméno *Rhea*,“ napsal Saul v posledním dopise ze Saigonu, když byl Saigon ještě Saigon a Saul byl ještě Saul. Možná si vzpomněl na řeckou mytologii a k výběru toho jména ho vedly ty nejlepší pohnutky. A možná se jen zamiloval do hrdinky z románu Stanislaw Lema, který si četl pod vlněnou dekou, když ostatní vojáky unášel na vlnách spánků, do hrdinky odsouzené k záhubě.

Bylo třeba polského spisovatele, aby tomuto americkému Židu chvíli před tím, než ho zabije vietnamská mina, vnukl nápad pojmenovat svou dceru po řecké Titánce, protože se chtěl zavděčit svému otci mariňákovi, jenž před lety sloužil jako odstřelovač v Koreji – a kterého nade vši pochybnost pronásledují Severokorejci ještě i teď po skandinávských pláních. Přesně tak,

i tady uprostřed zeleně Frognerského parku za slunného červencového dne, když už mu zbývá tak hrozně málo času, aby odčinil všechno, co způsobil.

„Rhea.“ Tady to neznamená nic. Je to švédské slovo pro výprodej v obchodním centru. Takhle snadno se dá zrušit všechno.

„Dědo?“ řekne Rhea.

„Co?“

„Tak co na to říkáš?“

„Na co?“

„Však víš. Na tohle místo. Ten park. Čtvrt. Sem se budeme stěhovat, až prodáme byt v Tøyen. Je mi jasné, že Gramercy Park na Manhattanu to zrovna není.“

Sheldon neodpovídá, takže Rhea zvedne obočí a otevře dlaně, jako by chtěla odpověď vykouzlit. „Oslo,“ shrne. „Norsko. Tohle světlo. Tenhle život.“

„Tenhle život? Ty chceš znát můj názor na tenhle život?“

Lars mlčí. Sheldon u něho pohledem hledá spojení, ale Lars je někde mimo. K očnímu kontaktu sice dojde, ale bez odpovídajícího zapojení duševních pochodů. Lars je lapený v cizokrajné přestřelce mezi dědečkem a vnučkou – ve slovním duelu, pro který je špatně vybaven a o němž ví, že by nebylo slušné jej přerušovat.

A přesto je vidět i jistá lítost. Na Larsově tváři se objevil jeden z mála univerzálních výrazů, který znají všichni muži kdekoli na světě. Říká: *Na mě se nedívej, já jsem se do téhle konverzace jen přiženil*. Pro Sheldona je to alespoň náznak čehosi povědomého. Vycítí v tom však i něco typicky norského. Něco tak dokonale *nestranného*, že mu to okamžitě začne jít na nervy.

Sheldon se vrátí pohledem k Rhee, k ženě, s níž se Larsovi podařilo oženit. Má havraní černé vlasy hlad-

ce stažené do culíku. Modré oči jí jiskří jako Japonské moře před bitvou.

Sheldona napadne, že se jí díky těhotenství prohloubil pohled.

Těnhle život? Kdyby teď natáhl ruku a dotkl se její tváře, prsty pohladil lícní kosti a palcem jí ze spodního rtu setřel zatoulanou slzu vyvolanou ostrým větrem, určitě by se okamžitě rozplakal, objal by ji, přitáhl blíž a přitiskl si její hlavu na rameno. Další život *je na cestě*. Na ničem jiném nezáleží.

Rhea čeká na odpověď, ale odpověď nepřichází. Sheldon na ni jen zírá. Možná už tu otázku zapomněl. Rhea pocítí zklamání.

Slunce nezapadne dřív než v deset. Všude kolem běhají děti a lidé odcházejí z práce dřív, aby si užili léto, jež se před nimi rozprostírá jako odměna za temnotu zimních měsíců. Rodiče kupují obložené chlebičky a malými kousky krmí děti. Tatínkové zatím vracejí umělohmotné dětské lahvičky zpátky do drahých kočárků s exotickými jmény.

Quinny. Stokke. Bugaboo. Peg Perego. Maxi-Cosi.

Těnhle život? Už by přece mohla vědět, že tenhle život je jenom výsledkem spousty předchozích smrtí. Mario. Bill. Rheina babička Mabel, která umřela před osmi měsíci, což vedlo k tomu, že se Sheldon přestěhoval sem.

Trajektorii, již vytvořila Saulova smrt, žádným způsobem vypočítat nelze.

Pohřeb měla Mabel v New Yorku, ačkoli ona i Sheldon pocházeli z jiných koutů země. On se narodil v Nové Anglii, ona v Chicagu. Ale nakonec se oba usadili v New Yorku, nejprve jako návštěvníci, pak jako rezidenti a nakonec, možná, po mnoha letech jako Newyorčani.

Po obřadu a pohoštění si Sheldon odešel sednout sám do kavárny v Gramercy kousek od místa, kde bydleli. Bylo odpoledne. Doba obědů skončila. Truchlíci se rozptýlili do všech stran. Sheldon měl zahájit *šivu*, aby se o něho mohli příbuzní a známí sedm dní starat, krmit ho a dělat mu společnost, neboť takový byl zvyk. Místo toho seděl v kavárně na Irving Place nedaleko Devatenácté ulice, jedl borůvkový muffin a upíjel černou kávu. Rhea přiletěla na pohřeb bez Larse, a když se Sheldon vytratil, všimla si toho. Našla ho o pár bloků dál a posadila se vedle něj.

Měla na sobě pěkný černý kostým a vlasy jí padaly až na ramena. Bylo jí třicet dva let a ve tváři se jí zračila rozhodnost. Její příčinu si Sheldon vyložil špatně. Měl za to, že mu vynadá za vynechanou *šivu*. Když mu řekla, o co jí skutečně jde, vyprskl borůvky málem až na druhý konec stolu.

„Přestěhuj se k nám do Norska,“ řekla.

„Ani omylem,“ odpověděl Sheldon.

„Myslím to vážně.“

„Já taky.“

„Bydlíme ve čtvrti jménem Frogner. Je tam krásně. Byt v suterénu má vlastní vchod. Budeš mít naprostou volnost. Ještě tam teda nebydlíme, ale v zimě už budeme.“

„Radši ho pronajměte trollům. V Norsku jsou přece trollové. Nebo je to na Islandu?“

„Nechceme ho pronajímat. Je to divný pocit, když víš, že máš neustále pod nohama cizí lidi.“

„To se ti zdá, protože nemáte děti. Člověk si na to zvykne.“

„Podle mě bys měl jet. Co ti tady ještě zbývá?“

„Myslíš jako kromě borůvkových muffinů?“

„Třeba.“

„Tak si říkám, co víc vlastně člověk v mém věku potřebuje.“

„Nezlehčuj to.“

„Co tam asi tak budu dělat? Jsem Američan. Jsem Žid. Je mi osmdesát dva let. Jsem vdovec v důchodu. Mariňák. Hodinář. Trvá mi hodinu, než se vyčůrám. Je tam snad nějaký klub, o kterém bych měl vědět?“

„Nechci, abys umíral sám.“

„Panebože, Rheo.“

„Jsem těhotná. Je to ještě brzo, ale je to tak.“

V tu chvíli, v ten den všech dní, ji Sheldon vzal za ruku a lehce ji políbil, zavřel oči a snažil se v jejím pulzu zachytit tep nového života.

V době, kdy Mabel umřela a Sheldon se rozhodl, že se přestěhuje, žili už Rhea s Larsem v Oslu téměř rok. Lars pracoval jako návrhář počítačových her a Rhea se pomalu zabydlovala v životě architektky. Diplom z univerzity Cooper Union v New Yorku se jí začínal vyplácet, a jak se obyvatelstvo Osla tlačilo stále dál za město a do domů v horách, rozhodla se zůstat.

Lars, byl už takový, se radoval s ní, povzbuzoval ji a sršel optimismem nad její schopností přizpůsobit se a zaplout do hejna. Norové zůstávají věrni sami sobě a raději se trou v domácích vodách. V Oslu je v důsledku toho spousta rodilých Norů a Norek, kteří jsou provdáni za jakousi stínovou populaci přistěhovaleckých duší s výrazem věčných turistů, kteří připomínají děti na prohlídce muzea voskových figurín.

V roce 1992 koupil Lars s pomocí rodičů v Tøyen dvoupodlažní byt se třemi ložnicemi, který měl dnes hodnotu skoro tří a půl milionu norských korun. Na čtvrt, již si Sheldon představoval jako Bronx, se mu to zdálo jako slušná suma. Dohromady pak ještě ušetřili dalších pět set tisíc v hotovosti. Když se k tomu přidala hypotéka – což už bylo mírně přes limit, ale ne nějak hrozivě – dosáhli na tříložnicový byt ve Frogneru, což

byla pro Sheldona místní obdoba Západního Central Parku. Byla to sice trochu usedlá oblast, ale Larse s Rheou už unavovalo čekat pořád na gentifikaci Tøyenu, odkud navíc příliv imigrantů vytlačoval peníze do jiných částí města, což mělo dopad na kvalitu místních škol. Populace z Pákistánu a z Balkánu narůstala. V místním parku se scházeli Somálci žvýkat kát, do nákupního centra naproti přes ulici přesunula radnice ve své moudrosti metadonové centrum, jež přitahovalo heroinisty. I přesto se Rhea s Larsem snažili Sheldona neustále přesvědčovat, že tohle místo má „charakter“. On viděl pouze hrozbu.

Naštěstí tu však nebyli žádní Severokorejci, ti malí šikmoocí bastardi. A kdyby tu byli, nešlo by je přehlédnout. Schovat v Norsku severního Korejce je těžké. V New Yorku je to jako schovávat v lese strom. Tam jsou na každém rohu, vedou květinářství a prodávají v potravinách, jejich černá očka vás sledují cestou po chodníku a posílají telegrafem do Pchjongjangu hlášení o vašich souřadnicích.

Pronásledují ho již od roku 1951 – tím si byl jistý. Nemůžete sestřelit dvanáct chlápků jménem Kim ze špičky vlnolamu v Inčchonu a myslet si, že vám to Korejci odpustí a zapomenou. Korejci teda ne. Mají čínskou trpělivost, ale namíchanou s vendetou po italsku. A umí se vmísit do davu. A jak! Sheldonovi trvalo patnáct let, než se naučil jak je vyhmátnout, jak vytušit jejich přítomnost, jak jim uniknout a jak je přelstít.

To ale tady neplatí. Tady by ti zákešní Korejci v davu bili do očí. Všichni do jednoho. Vyčníval by tu každý z těch šílených maniaků s vymytým mozkiem, kterého sleduje další pošahaný cvok s vymytým mozkiem pro případ, že by toho prvního postihlo volnomyšlenkářství.

„Mám pro vás novinku, vy bastardi!“ chtěl by na ně Sheldon zakřičet. „To vy jste začali tu válku! A až vám tohle dojde, zjistíte, že mi dlužíte pořádnou omluvu.“

Jenomže Sheldon dokonce ještě dnes věří, že oklamání za své činy odpovědnost nenese.

Mabel jeho averzi vůči Korejcům nikdy nechápala. Tvrdila mu, že mluví z cesty, že i doktor má stejný názor a že nastal nejvyšší čas, aby se začal chovat rozumně a smířil se s tím, že nikdy nebyl romantickým snajperem, ale kancelářským pěšákem v Pusanu, a že ho žádní Severokorejci nepronásledují. Nikdy nikoho nezastřelil. Nikdy nevystřelil v zuřivosti.

Tak mluvila jen pár měsíců před tím, než umřela.

„Jde na tebe senilita, Donny.“

„Nejde.“

„Měníš se. Já to vidím.“

„Jsi nemocná, Mabel. Jak by to na mě mohlo nepůsobit? A kromě toho to opakuješ už od šestasedmdesátého. Možná se neměním já. Třeba ses změnila ty. Vypěstovala sis prostě imunitu vůči mému šarmu.“

„Z ničeho tě přece neobviňuju. Je ti přes osmdesát. Rhea mi povídala, že po osmdesátém pátém roce postihne Alzheimer dvacet procent lidí. O tom bychom se měli bavit.“

„Neměli!“

„Musíš jíst víc ryb.“

„Ne-ne!“

Teď zpětně mu to připadalo jako dost dětinská odpověď. Byl to však také vyzkoušený a prověřený protiargument.

Vzpomínky jsou zkrátka s věkem čím dál živější, nic víc. Čas se mu teď skládá jinak. Kde není budoucnost, začne se mysl uzavírat sama do sebe. To není demence. Dalo by se naopak říct, že tváří v tvář nevyhnutelnému je to dokonce ta jediná rozumná reakce.

A kromě toho, odkud se ty vzpomínky vzaly?

Na začátku září roku 1950 se v Koreji ztratil. V důsledku celé řady událostí, jež dávaly smysl jenom tehdy, ho u pobřeží nabrala australská loď HMAS *Bataan* patřící k jednotce Task Force 91, která měla za úkol vybudovat a udržet blokádu a krýt americké jednotky chystající se k vylodění. Mezi těmi měl být i Sheldon, ale nebyl, protože byl na palubě *Bataanu*. Sheldon, říkalo se mu tehdy Donny, měl být u Pátého pluku námořní pěchoty, který útočil na Červenou pláž, ale při rozřazování se ztratil, jelikož v armádách se pořád něco ztrácí.

Když vypukla druhá světová válka, byl ještě moc mladý, aby mohl bojovat. Takže to jediné, co ho napadlo, když se o pět let později objevila Korea, bylo, že *tuhle* válku už nezmešká, takže okamžitě dobrovolně narukoval jen proto, aby nakonec – v okamžiku pravdy – skončil uprostřed partičky australských balíků, kteří mu odmítali půjčit člun, v němž by mohl doplout na břeh a strílet tam lidi tak, jak měl.

„Sorry, kámo. Mohli bysme ho potřebovat. Máme jenom čtyry. Malá loď, velký děla, všude kolem kulky. Chápeš, ne?“

Tak se rozhodl, že si člun od svých australských hostitelů vypůjčí bez dovolení – použít slovo „ukradne“ se mu přičilo. Uznával sice, že z jejich strany nebylo úplně nerozumné chtít si při masivní obojživelné zteči ponechat záchranné plavidlo, ale různí lidé mívají někdy různé potřeby a člověk si musí vybrat.

Donnymu Horowitzovi bylo tehdy dvaadvacet. Měl jasnou hlavu, pevnou ruku a v židovském žaludku mu ležel vztek velikosti Německa. Z pohledu armády šlo jenom o to stanovit pro něj vhodnou funkci a určit správný úkol. Jeho funkce byla elitní odstřelovač. Jeho úkol byl Inčchon.

Inčchon byla takticky náročná mise. Severokorejce oslabily boje o Pusanský perimetr, které trvaly již přes

půldruhého měsíce, a generál MacArthur rozhodl, že nastala správná chvíle k napadení z boku obsazením nejzápadnějšího korejského přístavního města Inčchon. V oblasti kolem Inčchonu ale byly špatně přístupné pláže a spousta mělčin, kvůli čemuž se invaze musela podřídít rytmu přílivů a odlivů.

Bombardování námořnictva, jehož cílem bylo oslabit obranu Inčchonu, trvalo už dva dny. Všichni tehdy mysleli na den D. A všichni mysleli na to, co se stalo na pláži Omaha, když americké bombardéry nezasáhly cíle a když šly plovoucí tanky DD ke dnu, takže se k Američanům na bojišti nedostala žádná výzbroj, jež by jim poskytla krytí a palebnou sílu. Neměli ani krátery po bombách, které by jim posloužily jako zákopy.

Donny by se hanbou propadl, kdyby při téhle invazi nebyl na frontě.

Toho rána, uprostřed kouře, dělostřelecké palby a hluku, v němž divoce poletovali ptáci, se Třetí a Pátý pluk ve výsadekových lodích ukrývajících v útrokách tanky Pershing blížil k Zelené pláži. Donny spustil člun vypůjčený z boku *Bataanu*, sklouzl za ním i s puškou a vesloval čelem přímo do dělostřelecké palby namířené na australské plavidlo.

Na Červené pláži bránili Severokorejci mohutný vlnolam, na který se jihokorejská námořní pěchota snažila vyšplhat po žebřících. Na vrcholku vlnolamu stála řada odstřelovačů a brala na mušku Američany, Jihokorejce a všechny ostatní, kdo bojovali pod vlajkou OSN. Nad hlavou létaly obloukem rakety. Severokorejci vystřelovali zelené stopovky dodané jejich čínským spojencem; zelené dráhy se křížily s červenými projektily Spojenců.

Odstřelovači začali mířit přímo na Donnyho. Nejdříve létaly kulky občas, pak už rychle za sebou, dopadaly zkoseně na hladinu nebo prorážely člun.

Sheldon si často v duchu říkal, co asi tak těm Korejcům, té pověřivé chásce, blesklo hlavou, když v červeném, zeleném, oranžovém a žlutém světle bitvy, jež se odráželo od hladiny i od mraků na ranním nebi, spatřili osamocného vojáka stojícího ve vodě s tváří obrácenou proti nim. Maličký modrooký démon imunní vůči jejich obranné palbě.

Jedna dávka těžce zasáhla Donnyho člun. Čtyři střely proděravěly před a potom bok. Voda začala pronikat dovnitř a obtékat kolem Sheldonových bot. Pěchota už přiřazila ke břehu a zahájila postup k vlnolamu. Zelené stopovky teď mířily dolů do jeho pluku.

Když už byl takhle daleko a taky proto, že byl špatný plavec, rozhodl se – tři sta padesát metrů od pobřeží a s oběma nohama ve vodním hrobě – že je, *ksakru*, přece lepší municí použít než se s ní utopit.

Sheldon měl ruce jemné jako děcko. Měřil metr sedmdesát, nikdy fyzicky nepracoval ani nezvedal činky. Sčítal cifry v ševcovské dílně svého otce a snil o tom, že za Red Sox odpálí pořádnou ránu vysoko přes stěnu jejich baseballového stadionu přezdívaného Zelená obluda. Když se jeho prsty poprvé dotkly zespod Mabeliných ňader – pod kosticí podprsenky během promítání filmu s Bogartem a Bacallovou – řekla mu, že stejně jemně se dotýkají dívky. Tohle doznání v něm probudilo sžíravější sexuální touhu než všechny filmy, které kdy viděl.

Když se přihlásil do armády, vybrali ho jako odstřelovače. Viděli, že je klidný. Tichý. Chytrý. Šlachovitý, ale silný. Zloby měl v sobě dost, dokázal ji však usměrnit rozumem.

O zbraních většinou uvažujeme jako o brutálních věcech, jež používají brutální lidé. Ale umění pušky vyžaduje ten nejjemnější hmat – dotyk milence nebo hodináře. Mezi prstem a spouští nastává souznění. Dech

je potřeba držet pevně pod kontrolou. Každíčký sval slouží jenom k tomu, aby dosáhl nehybnosti. Závan na tváři prozradí směr větru, což se vzápětí projeví nadzdvížením hlavně tak lehkým, jak lehce stoupá v zimě navečer horko z čerstvě upečeného borůvkového koláče.

A v tu chvíli, s nohama ve vodě, zamířil Donny na vzdálené cíle mihotající se v mlze nad vlnolamem. Dělostřelecká palba ho neznepokojovala. Voda v botách nebyla víc než vjem bez významu. Včelka, jež mu v tom hluku a kouři vletěla do stehna, byla jenom pocit. Byl dokonale soustředěný a dodnes si to celé pamatuje s hudbou. Skladba, kterou tehdy slyšel a která jeho vzpomínky doprovází ještě dnes, byla první Bachova suita pro sólové violoncello.

A v tuhle chvíli nejhlubšího klidu a nejdokonalejšího míru se vytratila všechna zloba mládí. Hudba, mlha a voda mu otevřely žíly a jedovatá nenávist vůči nacistům otekla pryč.

A tehdy, v ten moment milosti, Donny zabil.

Z ústí nadmíru přímo střílející pušky M-1 Garand vyprázdnil za necelých třicet sekund tři zásobníky. Zabil dvanáct mužů, sestřelil je z vlnolamu ze vzdálenosti tří set padesáti metrů, a otevřel tak prvním americkým vojákům možnost zaútočit na samé čelo nepřátelských vojsk beze ztrát na životech, zatímco on sám krvácel na levé noze z povrchového zranění způsobeného kulkou.

Jeho akce byla pouhé nepatrné gesto; jako upustit oblázek do klidného jezírka, a rozrušit tak odraz noční oblohy.

Mabel to samozřejmě vyprávěl až o mnoho let později. Vlastně tak pozdě, že už mu nikdy neuvěřila. Narodil se jim syn a Sheldon vždycky chápal hrdinství jako sou-

kromou záležitost. Tvrdil, že měl funkci zásobovacího důstojníka a že byl hluboko na jihu v oblasti, která byla mnohem bezpečnější. Jeho zranění? To zranění si přivodil, když nepozorně vešel do kůlny s náradím a napíchl se na hrábě. Vymyslel k tomu i vtip.

Ve srovnání se mnou to byla zdaleka ta nejostřejší věc v kůlně.

Jak si Sheldon vzpomíná, za zásluhy při invazi byl vyznamenaný Pochvalnou medailí námořnictva a námořní pěchoty a také Purpurovým srdcem. Otázkou samozřejmě je, kam medaile schoval. Sheldon provozoval starožitnictví a hodinářství. Medaile by mohly zapadnout kamkoli, do jakékoli škvíry. Představovaly jediný hmatatelný důkaz, že mu ještě pořád nepřeskočilo. Teď je však obchod zrušený, co v něm zbylo, se odprodalo. A všechno, co kdysi tak dlouho a pečlivě shromažďoval, se zase rozkutálelo do všech stran, zpět do světa, kde budou noví sběratelé vytvářet nové sbírky, dokud se i oni nevytratí do mlhy a sbírky se zase nerozkutálí.

Tento život! To je mi otázka! Otázka, na kterou nikdo nechce doopravdy znát odpověď.

V tomhle životě zbyl z kdysi pevného těla jen seschlý proutek. Jako z dálky si vybavuju celé říše zelenající se krajiny a bukových lesů v Nové Anglii, které jsem vídal za oknem jako dítě. A rodiče nablízku.

V tomto životě pajdám jako stařec, i když jsem kdysi uměl zvysoka přeskočit každou pochybnost a rozpor.

V tomto životě je z mých vzpomínek dým, jenž mě dusí a štípe v očích.

V tomto životě si pamatuju touhy, jaké už se nikdy nevrátí. To když jsem byl ještě milencem s nejmodřejšíma očima, jaké kdy viděla – hlubšíma než měl Paul Newman, tmavšíma než měl Frank Sinatra.

Tento život! Tento život se bez vysvětlení a bez omluv chýlí ke konci a každý záchvěv citu v duši a každý paprsek slunce pronikající z mraků hrozí, že bude poslední.

Tento život byl kratičký a tragický sen, který mě přemohl kdysi v sobotu časně zrána, když se v zrcadle na jejím toaletním stolku odrazilo slunce a já jsem v tu chvíli oněměl tak prudce, jak celý svět najednou zbělel.

A i kdyby někdo chtěl odpověď znát, zbyl vůbec někdo, kdo ji může říct?

Kapitola 2

Je jakási nekřesťanská hodina a Sheldon stojí nahý v koupelně bytu v Tøyen. Rhea s Larsem nejsou doma. Odjeli beze slova uprostřed noci a jsou pryč již několik hodin.

Je tma, světla nechal zhasnutá. Sheldon se jednou rukou opírá o chladné dlaždičky nad záchodem a druhou rukou míří. Lepší už to nebude. Čeká, až mu přestane překážet prostata, aby se mohl po zásluze vyčůrat a vrátit do postele, kam patří, protože co kdyby mu náhodou zrovna teď přestalo fungovat srdce? Nechce, aby ho tu takhle – tuhého na podlaze s kolíkem v ruce – našla partička dvacetiletých mediků, kteří budou očumovat jeho obřízku a smůlu.

Není to ale jenom věk, čím se čekání protahuje. O patro výš je slyšet hádku mezi mužem a ženou. Hádají se v jakémisi balkánském jazyce se vši jeho zákeřností a plačtivostí. Možná je to albánština. Možná ne. Sheldon neví. Zní to zároveň podle, antisemitsky, komunisticky, primitivně, surově, fašisticky a prohnile. Každý foném, štěk a celá intonace zní krutě. Hádky je hlasitá a její celkový tón nutí Sheldovy vnitřnosti, aby se v jakémisi pravěkém sebeobránném reflexu stahovaly.

Sheldon pleskne několikrát rukou do stěny, ale jeho údery vyzní ochable.

Vzpomene si na čmáranice z pánských záchodků při základním výcviku: „Starej snajpr neumře, jen mu zbyde plnej kanón.“

Sheldon se došourá zpátky do postele, přitáhne si deku až po ramena a poslouchá, jak se ženin křik mění v nářky. Pak Sheldon konečně usne slabým a oněmělým spánkem.

Když se probudí, je – v souladu s očekáváním – neděle. Pokoj tone v záplavě světla. Ve dveřích stojí jakýsi statný muž, který zcela jistě není Korejec.

„Haló? Sheldone? Ahoj! Tady Lars. Dobré jitro.“

Sheldon si promne tvář a podívá se na hodinky. Je teprve pár minut po sedmé.

„Ahoj, Larsi.“

„Vyspal ses dobře?“

„Kde jste vy dva sakra byli?“

„To ti povíme u snídaně.“

„Váš soused je balkánský fašista.“

„Vážně?“

Sheldon se jen zamračí.

„Budeme smažit vajíčka. Dáš si?“

„Slyšeli jste to taky, ne? Nebyla to halucinace.“

„Pojď se najíst.“

Byt je v boční uličce vedoucí z ulice Sars' Gate neda-leko tøyenského parku. Dům je postavený z cihel a na podlaze jsou položena široká prkna. Podle Sheldona má byt nádech newyorského loftu, protože Larsův otec strhl příčky mezi kuchyní a obývacím pokojem a mezi obývacím pokojem a jídelnou, čímž vznikl velký otevřený prostor s bílými stěnami a podlahou. Ze sloučených místností vedou dveře do dvou ložnic a ke třetí, malé ložnici, ve které teď bydlí Sheldon, se schází po krátkých schodech dolů.

Jelikož nejde dál uhýbat před novým dnem, Sheldon vstane, navlékne si župan a pantofle a odšourá se do obývacího pokoje, kde jako lampa u výslechu oslnivě září časné ranní slunce. S tímto problémem se nesetkává poprvé a není na něj nepřipravený. Na vině je norské letní světlo. Řešení představují sluneční brýle se zlatými obroučkami zvané *pilotky*, které Sheldon vytáhne z kapsy a nasadí na oči.

Když zase vidí, vydá se ke stolu prostřenému ke snídani – kozí sýr, pochoutky ze sušeného vepřového, pomerančový džus, játrová paštika, losos, máslo a čerstvě upečený chléb právě koupený v potravinách na rohu.

Rhea má na sobě seprané levisky a světle modrou saténovou blůzu z H&M, vlasy má stažené dozadu. Je naboso a není nalíčená, v dlaních svírá šálek horké kávy *au lait* a opírá se o kuchyňskou linku.

„Dobré ráno, dědo,“ řekne Rhea.

Rhea dobře ví, jak se Sheldon po ránu vždycky tváří. Nezaskočí ji ani jeho tradiční pozdrav.

„Kafe!“

Rhea už je má hotové a podá mu je.

Pod flanelovým županem zahlédne Sheldonovy nohy. Jsou holé a bledé, ale pořád ještě drží jakýsi tvar a mají nějaké svalstvo. Sheldon se očividně scvrkává, zůstal však štíhlý a drží se zpříma. Vypadá díky tomu vyšší, než je. Loudá se, remcá a všechny komanduje, ale ramena má rovná, a když nese kafe v hrnku od časopisu *Penthouse* – podle toho, jak ta holka vypadá, si jej objednal tak v sedmdesátých letech – netřesou se mu ruce.

Rhea ho prosila, aby ten hrnek nechal doma... ale to ne.

Na jakémkoli veřejném místě za hranicemi tohoto bytu by Sheldona v takovém ohozu samozřejmě zatkli. Skutečnou záhadou však je, co přimělo Larse, aby souhlasil, že tuhle politováníhodnou postavičku, kterou má Rhea tolik ráda, nechá bydlet u sebe doma.

V tom ale nejspíš spočívá i správná odpověď. Rhea Larse zbožňuje – hlavně pro jeho laskavou vřelost, suchý humor a klidnou povahu – a ví, že on k ní cítí totéž. Je obdařený mužností, která se umí transformovat – před zraky veřejnosti zůstává skrytá, ale v soukromí ožívá podobně, jako se roztomilý hnědý medvídek proměňuje v dravou šelmu.

Rhea to přisuzuje vlivu výchovy, nejen jeho povaze. Jako by norští muži přišli na způsob jak bezuzdnou maskulinní sílu ovládnout a uvést do harmonie se společností tím, že před lidmi její nejostřejší hrany otupí, ale v soukromí smí intimní chvíle i hrubá síla narůst do všepohlcující šíře. Lars je sice velmi jemný muž, je však také lovec. Už od dětství chodí s otcem střílet soby. Masa má Rhea v mrazáku na rok. Ale ať se snaží, jak chce, stejně si Larse nedovede představit, jak tiskne spoušť, jak z uloveného kusu stahuje kůži, jak vyvrhuje vnitřnosti.

On je však víc než jen produkt tohoto světa. Má v sobě takové hloubky dobroty, o nichž Rhea ví, že jich sama nedosahuje. Ona nemá tutéž schopnost odpouštět. Její emoce, mysl a já jsou utkány víc natěsno, jsou pevněji provázány věčným dialogem o hledání smyslu, cíle a vlastního výrazu. Rhea má potřebu věci vyjadřovat a vykládat a snaží se učinit svět pochopitelným, třebaš by to bylo pouze pro ni samotnou.

Nechat něco být, přejít to a vydat se dál, odevzdat se mlčení – to není její styl.

Avšak Larsův ano. Lars dokáže přijmout lidstvo takové, jaké je vidí. Neprojevuje se přívalem slov, myšlenek a zkratů, náhlých prozření a nečekaných propadů, ale schopností čelit tomu, co přichází. Vidět to jasně. Říct pouze to, co je nutné říct, a skončit. Co je pro Rheu akt vůle, to je pro Larse běh života.

Přáli si mít děti. Ale až nedávno. Rhea potřebovala čas, aby tu našla své místo, aby zkusila, jestli se jí podaří

naroubovat americkou duši na norský matrix. Takže když jí došly antikoncepční pilulky, jednoduše už si nedošla k lékaři pro další předpis. Ten den si pamatuje dobře. Bylo to v sobotu v prosinci, ne dlouho před Vánoci, ale již po Chanuce. Byl to určitě jeden z nejtemnějších dnů roku, v jejich bytě však hřejivě zářil vánoční stromek a menorá. Bavili se tím, že vyjmenovávali různé smyslové vjemy, které doprovázely svátky v minulosti.

Hřebíček. Skořice. Borovice. Marcipán.

„Ne, marcipán ne.“

„Tady to letí,“ řekl Lars. „S čokoládovou polevou.“

„Kdo je na řadě?“

„Ty.“

Žvonky. Svíčky. Koláč. Jablka. Lyžařský vosk...

„Vážně? Lyžařský vosk? U nás taky. To je parádní!“

„Dělám si legraci, Larsi.“

„Aha.“

Tři slova. Někdy čtyři. Přesně tolik toho měli společného. To je solidní základ pro dítě.

Rhea upije trochu kávy a podívá se na titulní stránku *Aftenpostu*, který čte Lars. Je na ní obrázek vyhlášení kosovské nezávislosti na Srbsku. Něco o Bradu Pittovi. Něco o nízkosacharidové dietě.

Ne, Larsovi tehdy neřekla, že se pokouší otěhotnět. Nějak to nebylo nutné. Jako by to už věděl. Nebo jako by to – vzhledem k tomu, že byli manželé – vědět nemusel. Událost, z níž by se v její domovské newyorské kultuře mohlo stát hotové melodrama, vyústila tady v objetí, Larsovy prsty jí prohrábly vlasy a pak je sevřely v pěsti.

Lars čte noviny jako normální člověk, ale Sheldon drží jednu stránku proti světlu, jako kdyby hledal vodotisky. Rhea jako obvykle vůbec nechápe, jaký má co-

koli z toho, co Sheldon dělá, smysl – jestli se jako malé dítě jen dožaduje pozornosti, zda se projevuje jeho pokročilý věk nebo jestli podniká nějakou akci, která by, kdyby se zeptala, zněla zároveň pomateně, šíleně i logicky. Když se tyhle tři věci – jeho povaha, duševní stav a rozum – zkombinují, nelze jedno od druhého odlišit.

Sheldon je v Norsku již třetí týden. Chtěli, aby si tu našel místo, aby se usadil v novém životě. Všem bylo jasné, že odsud nevede cesta zpět. Sheldon je moc starý a byt v Gramercy je prodaný, takže se stejně nemá kam vrátit.

„Já ti na to neskočím,“ řekne Rhea.

„He?“

Lars i Sheldon zvednou noviny o něco výš – jeden aby se schoval, druhý aby provokoval.

„Řekla jsem, ty cvoku, že ti na to neskočím. Absolutně mě nezajímá, proč v těch novinách hledáš šifru mistra Leonarda.“

„Norština zní jako angličtina pozpátku. Zajímalo mě, jestli se tak i píše. Což nezjistím jinak, než že stránku podržím proti světlu a přečtu si článek na druhé straně. Jenomže slova z téhle strany zakrývají slova na opačné stránce, takže to nejde poznat.“

Promluví Lars: „Dneska bude zase hezky.“

„Podle mě bychom měli jít ven. Dědo, nechťel bys na procházku?“

„No jistě, to by se jim líbilo, že jo.“

„Korejčům?“

„Ty se mi posmíváš. Poznám ten tón. Děláš si ze mě legraci.“

Rhea položí prázdný hrnek do dřezu, opláchně si ruce a utře si prsty do džínů.

„Chceme ti něco říct.“

„Řekněte mi to tady.“

„Šla bych raději ven.“

„Já ne. Mně se tady líbí. Blízko jídla. U všeho toho vepřového. Chce mě dostat.“

„Můžeme se vyplížit zadem.“

V tu chvíli oboje noviny poklesnou.

„Tady je zadní východ?“ zeptá se Sheldon.

„Druhý vchod, když přijedeš na kole. Moc lidí o něm neví. Je to *tajemství*.“

„To je dobré vědět.“

„Takové detaily můžou člověku někdy zachránit život, vid’?“

„Zase si ze mě děláš legraci. Víím, že se mi posmíváš, ale mně je to fuk. Já moc dobře poznám, o co jde. Mám svého fištróna, své rodinné šperky a něco úspor na knížce. A je mi přes osmdesát. To už něco znamená.“

„Tak půjdeme už nebo co?“

„Co to máte za divné sousedy?“ zeptá se Sheldon, aby změnil téma.

„Jak to myslíš?“

„Zní to, jako kdyby ten fašista bil svoji ženu.“

„Jednou už jsme na ně volali policii.“

„Takže jste to *taky* slyšeli!“

„Jo.“

„Máte zbraň? Larsi, máš zbraň?“

„Tady ne.“

„Ale máš ji, nebo ne? Neběháš přece po lesích nahatý s blondatýma vlasama vlajícíma ve větru a nevrháš se holou hrudí proti sobovi, že ne? Netrháš ho zubama? Nemáš krví potřísněné chmýří na bradě? A širokánský úsměv. Je v tom i puška, že jo?“

„Ve srubu. Mojžíš s Áronem. Jsou zamčené v budce u sauny. Jedna je rozbitá.“

„Ty máš židovské pušky?“

Lars se usměje. „Ne, to ne. Winchestrovku a remingtonku. Pojmenoval jsem je po dvou dělech z Drøbaku, co za války potopily německou loď. Ve fjordu.“

„Norsko má židovská děla, co zabíjela nacisty?“

„Takhle jsem o tom nikdy nepřemýšlel.“

Sheldon zvedne obočí a otevře dlaně, jako by se ptal, jak jinak by člověk mohl přemýšlet o dvou dělech pojmenovaných Mojžíš a Áron, jež potopila nacistickou loď.

Lars ustoupí. „Ano, Norsko má židovská děla, co zabíjela nacisty.“

„Ale tady ty pušky nejsou. Mojžíš s Áronem jsou na cestách.“

„Jsou na chatě. Jasně.“

„No, tak to je v pohodě. Souboj na nože bychom určitě s přehledem vyhráli. Co taky může balkánská mafie ve srovnání s námi třemi vědět o soubojích na nože?“

„Ten srub je kousek od švédské hranice. Za války tam fungoval norský odboj. Říkalo se jim Kluci z lesa. Podle otce je tam děda ukrýval v sauně. Nosili na klopě připnuté sponky. Nosilo je hodně lidí. Bylo to znamení vzdoru proti okupaci.“

Sheldon přikývne. „Takže Operace sponka slavila úspěch, jo? Tohle je určitě muselo zlomit. Kdo by taky mohl vystát takovou nemístnost?“

Rhea řekne: „Dědo, měl by sis dát sprchu, hodit na sebe nějaké alespoň trochu sladěné oblečení – snad i spodní prádlo – a za odměnu můžeme vzít roha zadním vchodem.“

Sheldon změní téma.

„Víš, proč nosím tyhle hodinky?“

„Abys věděl, kolik je hodin?“ přistoupí Rhea na další odbočku.

„Ne. Kvůli tomu bych nosil hodinky. Otázka ale zní, proč nosím *tyhle* hodinky. Předtím jsem nosil hodinky, ve kterých bylo srdce tvého otce. Jednou ti to vysvětlím. Ale na základě vašich novinek, a taky že jsem přijel do země modrého nebe a ledu, jsem se rozhodl

rozšoupnout se a obstarat si nové. A víš, jakou značku jsem si koupil? Ne omegy. Ne rolexky. Povím ti, jaké jsem si koupil. Hodinky *J. S. Watch and Company*.

Žes o nich nikdy neslyšela? Ani já ne. Dozvěděl jsem se o nich náhodou. Jsou z Islandu. Z pomezí mezi Starým a Novým světem. Na úpatí sopky uprostřed Atlantiku je vyrábějí čtyři chlápci, které napadlo vydělat pár dolarů na exkluzivních a vybroušených časoměřicích, jelikož pro ně mají slabost. Jelikož vědí, že vyrábět hodinky je kladný a tvůrčí počin, inženýrské dílo nebývalé krásy vydobyté tváří v tvář nelítostně funkční struktuře a formě. Jako život tváří v tvář smrti. A navíc, ty moje jsou parádní! Koukni!“

„Venku. Jdeme ven.“

„Nedostal jsem klíče od domu. Absolutně nemám volnost.“

„Necháme ti je udělat. Tak co?“

„Když byl tvůj táta ještě kluk, začal schválně nosit oblečení, které k sobě neladilo. Byl to vzdor proti otcovu útisku. Tak jsme mu pak kupovali už jenom levisky – džíny pojmenované po jednom kmeni Izraele, které se magicky hodí k jakémukoli svršku. K batice, kostce, pruhům i k maskáčům. Na levisky můžeš hodit všechno. Tím jsem tvého otce přelstil. Ale vrátilo se nám to, protože z něj vyrostl kluk s nulovým módním vkusem.“

„Řekla bych, že snídanež skončila.“

„Je v mé knize, abys věděla.“

„Já to vím, dědo.“

„I tvoje babička tam je.“

„Já vím.“

„A spousta rozzlobených Evropanů.“

„Jo.“

„A pes.“

„Jasně.“

„Kniha“ byl jeho jediný prokazatelný nárok na věhlas. V roce 1955, kdy byl po válce pořád trochu ztracený a moc nestál o to nechat se najít, ho najednou popadla myšlenka, že se z něj stane fotograf. Jak se nakonec ukázalo, fotograf docela slavný. Dlouho před tím, než lidi začali bláznit po výstavních obrázkových knihách, jež kladli k rozprůdění konverzace u kávy na konferenční stolky, se Sheldon rozhodl vydat na cesty a sbírat portréty. Naneštěstí však, navzdory talentu za kamerou, se mu nedostávalo jistých sociálních dovedností – což byl problém, jelikož portrétování vyžaduje ochotné modely.

Sheldonovi se však musí přiznat, že i to dokázal nakonec obrátit ve svůj prospěch, totiž když námětem svých portrétů učinil *neochotné* modely. A dokonce v tom našel i jisté *zalíbení*. Proto celý projekt pracovně nazval „Portréty neochotných modelů“.

V roce 1956 už měl shromážděno přesně šest set třináct fotografií ze dvanácti měst pěti různých států, a na všech byli lidé rozzuření k nepříčetnosti. Do knihy se jich dostalo přes dvě stě. Zbytek zůstal uskladněný v krabicích, jež pečlivě hlídal a schovával a do nichž nesměl nikdo nahlédnout. Dokud se na to Saul jednou nezeptal, nikdo vlastně ani netušil, že fotek existuje víc. Buď jak buď, zůstaly schované.

Kniha zachycovala ječící ženy, muže hrozící zaťatou pěstí, hysterické děti, a dokonce i psy s vyceněnými zuby uprostřed skoku. S hulvátským sarkasmem sobě vlastním zvolil jako titul knihy – a našla si váženého nakladatele a nemalé publikum – slovíčko *Cože?*.

Při krátkém rozhovoru, který s ním udělal magazín *Harper's*, dostal otázku, čím přesně dokázal každého tak rozčítit.

„Čímkoli, co mě napadlo,“ odpověděl. „Tahal jsem lidi za vlasy, utahoval jsem si z dětí, dorážel na psy,

shazoval zmrzliny, pokřikoval jsem na důchodce, utíkal z restaurace bez placení, skákal cizím lidem před nosem do přistaveného taxíku, dělal chytráka, kradl kufry, urážel manželky, stěžoval si na personál, předbíhal ve frontě, srážel klobouky a nikomu jsem nepodržel výtah. Byl to nejlepší rok mého života.“

Na první stránce byl Saul. Ještě jako batole. Sheldon mu vzal lízátko a pak ho fotil s bleskem, což ho naprosto rozběsnilo. Mabel byla sinalá vzteky, čímž si vysloužila místo na straně dvě.

Jeden výtisk má Rhea v obýváku. Ukazovala ho Larsovi. Jejich oblíbený snímek je variací na fotku *Polibek u hotelu de la Ville* Roberta Doisneaua, který v té době zrovna otiskl časopis *Life*. Sheldon intuitivně vycítil ikonickou sílu, jakou má tahle momentka, již se podařilo vyrvat času v éře velkých změn. Na jeho verzi jsou milenci vyrušení z polibku. Svírají kovové zábradlí mostu a žena hází na objektiv (technicky vzato na Sheldonu) láhev vína. Den byl tehdy jasný a Sheldon použil malou clonu, aby zachytil hloubku pozadí, díky čemuž je většina celého výjevu ostrá. Ta černobílá fotka – s překrásnou kompozicí – zachytila nejenom rozzlobenou tvář té ženy – její ruka zůstala hodem natažená, obličej zkřivený, tělo mírně nakloněné přes zábradlí, jako kdyby se chtěla sama vrhnout na objektiv – ale dokonce i etiketu na letící lahvi (Château Beychevelle, St. Julien, Bordeaux 1948). Byla to skutečně vynikající fotografie. A když Doisneau v roce 1994 přiznal, že byl jeho snímek zinscenovaný (protože ta dívka z fotografie chtěla po čtyřiceti letech zaplatit a žalovala ho, tudíž si vynutila fotografovo doznání, že byla najatá, čímž zrušila originální kouzlo fotky), padal Sheldon do vrtnutí a za skutečného mistra prohlásil sám sebe.

„Originál byl podvrh a podvrh byl originál!“ V roce 1995 otiskli jeho fotografii ještě jednou, což mu vyneslo

další týden slávy a záminku chovat se nepřístojně na rodinných sešlostech. To bylo pro Sheldona slovy nepopsatelné potěšení.

„Oblékni se. Půjdeme se projít,“ řekne Rhea.

„Vy dva běžte. Já vás doženu.“

Lars se podívá na Rheu, ta mu vědoucí pohled oplátí.

„Dědo, chceme ti říct něco o minulé noci. Pojď s námi.“

Sheldon se podívá na Larse, který si jakoby nic pokládá herinka na krajíc tmavého chleba.

„Vám se nelíbí, že bych se tu potuloval sám. Chcete mě mít pod dohledem. Kvůli tomu mi taky chcete pověsit na krk ten mobil. Ale já jej nechci.“

„Udělal bys nám radost.“

„Tvoje babička se mnou uměla manipulovat líp než vy dva dohromady. Já se nevzdám, dokud se nezačneš pořádně snažit.“

„Tak dobře, já jdu ven. Kdo jde se mnou?“

Lars zvedne ruku.

„Lars! Skvěle! Ještě někdo?“ Rozhlédne se po místnosti. „Dál nikdo?“

„Mám tu něco na práci,“ řekne Sheldon.

„Jako co?“

„Soukromé záležitosti.“

„Nevěřím ti.“

„No a?“

„Je hezky a já bych byla ráda, kdybys šel ven.“

„Věděla jsi, že jsem při práci na té knize oddělal osm fotáků? Šest jich brutálně rozmlátili ti, co jsem fotil – Mariův vzal za své jako první, jeden mi spadl do Hudsonu a jeden sežral pes. Pobavilo mě, jak se ten pes zlobil na foták, a ne na mě. Fotka vnitřku jeho tlamy je na straně třicet sedm. Autorská práva šla samozřejmě jemu, protože to byl on, kdo zmáčkl spoušť.“

„Kam tím míříš?“

„To je roztomilé, že si myslíš, že někam mířím.“

Rhea se zamračí. Sheldon se usměje. Lars oznámí, že se jde obléknout. Snídaně skončila.

Rhea zůstane se Sheldonem sama.

„Co je to s tebou? Říkala jsem přece, že ti chceme něco říct.“

„Běž se projít s manželem. Jedte do srubu. Milujte se na dece z kožešiny. Dejte si sušené losí maso. Skleničku *akevittu*, který párkrát přeletěl přes rovník. Před dvěma sty lety do téhle země Židi nesměli. Dneska sis tu našla pěkného kluka, který tě miluje, a budete spolu mít pěkné dětičky. Až se zase vrátíte, budu pořád tady.“

„Někdy mám dojem, že někde v tobě je vážně člověk, ale někdy... jsi to zase jenom ty.“

„Běž se obléknout a vyražte. Hrnek si umeju sám.“

Rhea se na Sheldona podívá s rukama zkříženými na prsou – jako by se o něčem rozhodovala. A potom tičným hlasem s nádechem zloby řekne: „Potratila jsem.“

Její dědeček na to reaguje hlubokým mlčením. Tvář zvažní, svaly se uvolní a Rhea ho na chvíli uvidí v plné síle. Jako kdyby ho zaplavily všechny ty roky. Pouze ústa a obočí prozrazují vyčerpání, které ji až děsí. Okamžitě lituje, že mu to řekla. Měla se držet dohody s Larsem. Novinky odhalovat pomalu. Připravit půdu.

Sheldon tiše vstane a přitáhne si župan k tělu. A pak, jako kdyby měl slzy už dávno nachystané, odejde k sobě do pokoje a tam se bez zábran o samotě rozpláče.

O několik hodin později, ve dvě odpoledne, je v bytě sám. Tón, s jakým předtím trval na tom, aby Rhea s Larsem šli ven sami, se docela proměnil, když svou žádost později zopakoval. Vysvětlil jim, že teď potřebuje být sám, a tak šli.

Oblékl si džíny, bílou košili a těžké pracovní boty. S myslí nyní již opět klidnou leží pohodlně natažený

na pohovce s knížkou od Danielly Steelové, když vtom se o patro výš znovu spustí křik.

Domácích hádek v životě slyšel dost – řev střídajících se hlasů, eskalace, příležitostné rány, dokonce i bití a pláč. Ale tohle je jiné. Kadence té hádky mu nesedí. Vzteké hlasy se nestřídají. Muž začal křičet a stále jen zesiluje. Žena tentokrát nevydala ani hlásku.

Určitě tam je, říká si Sheldon.

Neslyší žádné pauzy telefonického rozhovoru. Slovní útok je příliš přímý, příliš intimní. Hulákání je až moc přítomné.

Na tom, že Sheldon nerozumí jedinému slovu, ani trochu nezáleží. Význam je jasný. Má už dost zkušeností s lidmi, se všemi škálami vzteku, aby věděl, co se děje. V tom hlase je krutost a zlost. To je víc než jenom hádka. Tohle je boj.

Najednou se ozve hlasitá rána.

Sheldon položí knížku a posadí se zpřímá na pohovce. Pozorně poslouchá, obočí svraštělé.

Ne, výstřel to nebyl. Neznělo to dost ostře. Zvuk výstřelu zná z života i z nočních můr. Pravděpodobně bouchly dveře. A potom uslyší blížící se kroky, jsou rychlé a pravidelné. Ta žena, možná. Je těžká nebo má těžké boty. Nebo něco těžkého nese. Jde dolů po schodech. Nejprve jedno rameno schodiště, pak krátká pauza na odpočívadle, pak znovu schody.

Sejít ze schodů jí trvá přesně tolik času, kolik Sheldon potřebuje k tomu, aby došel ke dveřím a podíval se špehýrkou na chodbu.

Vtom ji uvidí. Tu, jež je zdrojem, cílem, anebo dokonce příčinou toho všeho. Přes vypoulenou čočku se Sheldon dívá na mladou třicátnici stojící u něj přede dveřmi. Je tak blízko, že ji vidí ostře pouze od pasu nahoru, ale i to stačí, aby si ji zařadil. Na sobě má lacinou bundu z hnědé kůže přehozenou přes tmavé triko

a nevkusnou bižuterii. Ve vlasech tolik tužidla či gelu, že jim to brání v normální reakci na gravitační sílu.

Všechno na ní křičí *Balkán*. Jaký má za sebou život, může Sheldon jenom hádat, ale přesto v něm všechno budí dojem, jako by byl celý dávno předem napsaný, snad kromě její přítomnosti v Oslu, jež do něj úplně nezapadá. Tu však lze snadno vysvětlit azylovou politikou. Může to být Srbka, Kosovanka anebo Albánka. Nebo možná Rumunka. Kdoví?

Jeho prvním dojmem je lítost. Ne nad ní, nad tím, jak vypadá, ale nad okolnostmi, jimž je nucena čelit.

Ten dojem trvá pouze tak dlouho, dokud jej nepromění vzpomínka.

Přesně tohle dělali i nám, pomyslí si při pohledu kukátkem. A v tu chvíli zmizí lítost a na její místo nastoupí rozhořčení, jež přese všechno dosud doutná pod povrchem jeho denních úkonů a všech jeho uštěpačných poznámek.

Evropani. Skoro každý z nich, dřív nebo později. Dívali se špehýrkou – jejich oči, za vypouklou čočkou připomínající oči rybí, sledovaly kohosi jiného na útěku – zatímco jejich sousedé si tiskli děti k prsům, když je ozbrojení zločinci vyháněli z domovů, jako kdyby zrovna probíhalo vyhlazování samotného lidstva. Někteří za tím sklíčkem pocítili strach, jiní lítost, další se rozjařili a dostali chuť zabít.

Všichni byli v bezpečí díky tomu, čím nebyli. Například to nebyli Židé.

Ta žena se otočí. Něco hledá.

Co? Co to hledá?

K hádce došlo o jediné patro výš. To monstrum by mohlo být dole během několika vteřin. Proč se ta žena zdržuje? Proč váhá? Co jí tak dlouho trvá?

Sheldon slyší seshora šoupání. To monstrum tam něco odsunuje a odhazuje a něco hledá. Přesouvá stěny

a hory. Strhnul by i ze světla tmu, aby to našel. Každou chvíli toho může nechat a uhodit na ni, aby to dostal.

Sheldon si potichu zabručí. „Utíkej, ty blázne. Vypadni odsud, běž na policii a ani se neohlížej. Jinak tě zabije.“

Nahoře se rozlehne rána. Stejná jako předtím. Je to náraz dveří do zdi za nimi.

Tentokrát nahlas Sheldon řekne: „Utíkej, ty náno. K čemu tam jenom tak stojíš?“

Sheldona z ničeho nic napadne, aby se otočil a vyhlédl z okna do ulice. A tam najde odpověď. Bílý mercedes zaparkovaný před domem. Chlápci v levných kožených bundách uvnitř kouří a blokují východ.

V tu chvíli je rozhodnuto.

Sheldon tiše, pomalu, ale bez zaváhání otevře dveře. Uvidí něco, co nečekal.

Ta žena svírá v ruce nevkusnou růžovou krabici, velkou tak akorát na pár bot dospělého člověka. A není sama. K břichu se jí tiskne malý chlapec, možná sedm nebo osm let starý. Je viditelně vyděšený. Na nohou má malé modré gumáky, na nich je po stranách rukou namalovaný žlutý Medvídek Paddington. Do gumáků má pečlivě zastrkané béžové manšestráky. Zabalený je do nepromokavého zeleného kabátku.

Na podlaze o patro výš duní kroky. Jakýsi hlas zakřičí ženské jméno. Lauro? Claro? Možná Vero? Každopádně dvouslabičné. Vyštěknuté. Vydávané.

Sheldon s prstem přitištěným ke rtům naznačí, aby šli dovnitř.

Vera se podívá nahoru na schody, potom ze dveří na ulici. Na Sheldona se ani nepodívá.

Nepřemýšlí o jeho záměrech, nedá mu ani příležitost, aby se jí podíval do očí a mohl celou věc ještě přehodnotit. Postrčí zamlklého kluka před sebe a pak do bytu.

Sheldon velmi tiše dveře zase zavře. Žena s širokou slovanskou tváří se na něho podívá se spikleneckou hrůzou v očích. Všichni tři si sednou na bobek a opření zády o dveře čekají, až to monstrum přejde.

Sheldon znovu zvedne prst ke rtům. „Pšššt,“ šeptne.

Teď už se nemusí dívat kukátkem. Teď už není jedním z těch, jimiž pohrdá. Jak tak sedí vedle svých sousedů, chtěl by stát s megafonem uprostřed fotbalového hřiště obklopený těmi nejstaršími generacemi Evropanů a zařvat: „Bylo to krucinál tolik těžké?“

Ale nahlas neřekne nic. Je disciplinovaný. Klidný. Jako starý voják.

Když se kradmo blížíte zezadu k chlapovi, kterého chcete zabít nožem, vysvětloval mu seržant při výcviku před šedesáti lety, nezírejte na něj. Lidí dovedou poznat, když jim někdo zírá na temeno hlavy. Nevím jak a nevím proč. Ale prostě se jim nekoukejte na hlavu. Sledujte nohy, přiblížte se, bodněte. Pak dál pokračujte v chůzi vpřed, nikdy zpátky. Nikdy nesmíte prozradit, že jste tam byli. Jestli ho chcete zabít, zabijte ho. Nesmlouvejte s ním. Pravděpodobně by nesouhlasil.

Sheldon s touhle argumentací nikdy neměl problém. Nikdy se nesnažil vymyslet nevymyslitelné, nikdy nepochybňoval svoji misi, nepochyboval o své funkci. Ještě před tím, než se ztratil a skončil na palubě HMAS *Bataan*, ho jednou v noci probudil Mario de Luca. Mario byl ze San Franciska. Jeho rodiče imigrovali z Toskánska, chtěli si na sever od San Franciska koupit viniči, ale nějak se stalo, že otec už zůstal ve městě, takže Mario musel narukovat. Jak měl Donny zářivě modré oči a pískově blond vlasy, tak byl Mario snědý jako sicilský rybář. Mluvil vždycky, jako kdyby mu vpíchli sérum pravdy.

„Donny? Jsi vzhůru, Donny?“

Donny neopověděl.

„Donny. Jsi vzhůru, Donny?“

Tak to šlo několik minut.

„Donny. Jsi vzhůru, Donny?“

„K čemu mi to bude, když ti odpovím?“ řekl Donny.

„Donny, já tuhle invazi nechápu. Nechápu tuhle válku. Nevím, co tu jako máme dělat. Co tu vlastně děláme?“

Donny měl na sobě flanelové pyžamo, jež nebylo z vládních zásob. Odpověděl: „Vyskočíš z lodi. Budeš střílet Korejce. Vrátiš se do lodi. Co na tom nechápeš?“

„Tu prostřední část,“ vysvětloval Mario. „Ale když teď o tom přemýšlím, tak ani tu první.“

„A co ta třetí?“

„Ne, ta je jako křišťál.“

„Tak co ti není jasné na těch prvních dvou?“

„Moje motivace? Jaká je moje motivace?“

„Oni budou střílet po tobě.“

„Jaká je teda jejich motivace?“

„Ty budeš střílet po nich.“

„Co když na ně střílet nebudu?“

„Oni na tebe stejně střílet budou, protože po nich budou pálit další vojáci a pro ně v tom nebude rozdíl. Ty budeš chtít, aby přestali, takže jim palbu vrátíš.“

„Co kdybych jim řekl, aby nestříleli?“

„Jsou moc daleko a mluví jenom korejsky.“

„Takže bych se musel dostat blíž a mít tlumočníka?“

„Jo. A to se ti nepovede.“

„Protože na mě budou střílet.“

„Přesně v tom je ten problém.“

„Ale to je absurdní!“

„Ano, to je.“

„To nemůže být pravda!“

„Většina věcí je pravdivá a absurdní zároveň.“

„To je taky absurdní.“

„No a...?“

„Ale pravda je to možná taky. Ježíši, Donny, já neusu celou noc.“

Donny potom zašeptal: „Jestli nebudeš spát, žádné zítra nebude. A bude to jenom tvoje vina.“

Kroky toho monstra se teď ozývají za dveřmi. Co před chvílí znělo jako dupání a bouchání chodidel, zní teď jako jemné šoupání. Ať už je ten, který je pronásleduje, kdokoli, teď se točí na místě a hledá je, jako by se mohli schovávat ve stínu nebo pod paprskem světla. Na ulici se ozve bouchnutí dveří od auta. Pak další. Ozve se rychlý hovor srbsky nebo albánsky či jak. Rozhovor je snadno představitelný.

„Kam šli?“

„Myslel sem, že sou u vás.“

„Museli vyjít hlavním vchodem.“

„Já nikoho neviděl.“

A pak, protože to jsou amatéři, protože to jsou hlupáci, odvrátí pozornost od situace a zaměří se sami na sebe.

„Protožes hulil jednu za druhou a mlel zas o tý děvce.“

„Tys je měl přivést dolů, byla to tvoje práce. Já jenom čekám.“

A tak dále.

Stačí jediný zvuk, aby je prozradil. Jediné veselé vypísknutí toho kluka, který to všechno považuje za parádní hru, či zařňukání na protest, že se nesmí pohnout. Nebo prostě vyděšený pláč – něco tolik lidského jako vyděšený pláč.

Sheldon se na něho podívá. Kluk sedí opřený zády o dveře stejně jako on, kolena má skrčená. Objal je rukama a zírá na podlahu s výrazem porážky a osamocení. Sheldon okamžitě pochopí, že je to pro něj důvěrně známá poloha. Ten bude potichu. V jeho světě hrůzy je tohle dobře osvojená dovednost.

A potom ten hovor, to handrkování venku ustane. Dveře mercedesu se znovu otevřou a zavřou a silný motor nastartuje. Během chvíle je auto pryč.

Sheldon si oddechne. Promne si rukama tvář, aby povzbudil krevní oběh, a pak si silou masíruje holou lebku. Svůj mozek si vždycky představoval jako roztažené kovy v jádru země – jako šedou těžkou masu, která je neustále v pohybu, vytváří kolem sebe vlastní gravitační pole a opatrně balancuje na krčních obratlích stejně, jako země ve vesmíru balancuje na krunýřích želv.

Události jako tahle často způsobí, že proudění v jádru zpomalí, nebo dokonce změní směr, což může mít za následek vznik doby ledové. Ale drobná masáž tu šedivou hmotu obvykle zase rozběhá.

Tentokrát však cítí chlad v celém těle.

Sheldon si prohlíží své kumpány, kteří pořád tiše sedí u něho na chodbě. Žena mu připadá pobledlejší a buclatější, než když ji prvně uviděl rybím okem. Tenká kožená bunda tenčí. Courovaté tričko ještě courovatější. Všechno dohromady prozrazuje chudou balkánskou imigrantku. Chlapa za dveřmi nezahlédl. Může si jenom představovat, že je tlustý, upocený a na sobě má teplákovou soupravu Adidas vyrobenou v Číně s bílými proužky na rukávech a nohavicích. Jeho kolegové, kterým páchne z pusy stejně jako jemu, mají nejspíš rozhalené černé košile pod nepadnoucí, rádoby značkovou bundou s texturou linolea.

Všechno je to tak zoufale předvídatelné. Všechno, kromě Medvídka Paddingtona na jiskřivě modrých holínkách malého kluka. Toho tam někdo namaloval s láskou a tvůrčí představivostí. Aniž k tomu má zřejmý důvod, je Sheldon v tuto chvíli ochotný přisoudit autorství té sinálé šlapce na podlaze.

Auto odjelo a Sheldon řekne chlapci: „Ty máš ale hezké boty.“

Kluk s hlavou položenou v ohbí ruky k němu zvedne oči. Nerozumí. Sheldon nedokáže určit, jestli nechápe, proč říká zrovna tohle, proč to říká v tuhle chvíli, anebo jestli je problém v jazyce. Když se to tak vezme, neexistuje žádný důvod myslet si, že chlapec umí anglicky, kromě toho, že dneska mluví anglicky každý.

Ne, vážně. Proč by někdo mluvil jinak? Tvrdohlavost. Jen tvrdohlavost.

Sheldona také napadne, že kluka mohl zaskočit i uklidňující a povzbudivý mužský hlas, který asi slychá vzácně a zní mu cize. Jako spousta jiných kluků žije ve světě agresivních mužů. Jakmile to Sheldona napadne, nedokáže se ubránit, aby to nezkusil znovu.

„Pěkní medvídci,“ řekne, ukáže na medvědy a zvedne palce.

Kluk se podívá dolů na boty a natočí jednu nohu tak, aby si je mohl sám prohlédnout. Neví, co Sheldon říká, ale ví, o čem mluví. Aniž se usměje, podívá se zpátky na Sheldona a pak znovu pohrbí obličej do ohnutého loktu.

Žena vstane a začne rychle mluvit. Tón jejího hlasu prozrazuje vděk a možná i omluvu, což se vzhledem k okolnostem zdá logické, ovšem slova, která pronáší, mu nedávají žádný smysl. Naštěstí však Sheldon mluví anglicky, což je přece univerzálně srozumitelný jazyk.

„Nemáte zač. Ano. Ano – ano. Podívejte se, já už jsem starý, takže si nechte poradit. Utečte od manžela. Je to nácek.“

Její drmolení neustává. Pouhý pohled na ni je zoufalý. Má přízvuk ruské prostitutky. Ty samé sebejisté nosovky. Tentýž nepřerušovaný proud slov. Nedopřeje si ani chvilíčku, aby se zamyslela nebo našla správný výraz. Jenom vzdělaní lidé dělají pauzy, aby našli vhodné slovo – protože jich znají dost na to, aby se občas mohli splést.

Sheldon se s námahou zvedne na nohy a opráší si kalhoty. Zvedne ruce. „Já vám nerozumím. Já vám nerozumím. Nejsem si ani jistý, že mě to zajímá. Prostě jděte na policii a klukovi kupte milkshake.“

Ta žena ani nezpomalí.

„Milkshake,“ řekne Sheldon. „Policie.“

Sheldon rozhodne, že její jméno je Vera. Sheldon sleduje Veru gestikulující směrem k chlapci a pak kývne hlavou. Ukáže a kývne. Ukáže a kývne. Sepne ruce v gestu připomínajícím modlitbu. Pokřičuje se, což Sheldona donutí, aby poprvé zvedl obočí.

„V tom případě tedy, proč byste tu nezůstala? Dáte si šálek čaje a hodinku tu počkáte, než to přejde. Počkat je moudré. Ten chlap by se mohl vrátit. Do bytu se vracet rozhodně nesmíte. To mi věřte.“

Na minutku se zamyslí. V ukrajinské části Brooklyn se používá takové slovo. Ano. Čaj. Sheldon udělá zvuk srkání a zopakuje to. Aby naprosto jasně pochopila, že se jí snaží něco říct, vystrčí malíček a napodobuje srkání mňamky.

„Čaj. Nacista. Milkshake. Policie. Je to jasné?“

Vera na jeho pantomimu nereaguje. Sheldon to vzdá. Jako přemlouvat rostlinu, aby se pohnula.

Zatímco Vera mluví a kluk sedí, Sheldon uslyší rachocení – povědomý, byť vzdálený zvuk německého dieselového motoru, který si to někde poblíž pomalu bublá zatáčkou.

„Vrací se. Musíme odsud odejít. Hned. Možná, že nejsou tak dokonale pitomí, jak se zdá. Pojdte. Jdeme-jdeme-jdeme-jdeme.“ Gestikuluje, ale když auto zastaví a dveře se otevřou, rozhodne se, že již není čas na zdvořilosti.

Sheldon se s ohromnou námahou skloní a zvedne kluka do náručí. Drží ho pod zadkem v kolíbce jako batole. Nemá už dost síly, aby volnou rukou popadl

Veru za rukáv a táhl ji za sebou. Všechnu sílu potřebuje na chlapce. Nemůže jí pohnout ničím jiným než silou své přesvědčivosti. A o té ví, že je omezená.

„Pažalujsta,“ řekne.

Je to jediné opravdové ruské slovo, které zná.

Jde s chlapcem směrem ke třem schůdkům vedoucím dolů do jeho pokoje.

Ozve se bouchání na dveře.

„Pažalujsta,“ opakuje.

Vera dál mluví. Vysvětluje mu něco zásadního. Sheldon ničemu z jejích slov nerozumí a pak dospěje přesně k tomu druhu rozhodnutí, k němuž prostou, nezvratnou logikou dospěje každý voják.

„Nerozumím vám a nebudu se o to ani pokoušet. Za předními dveřmi stojí agresivní chlap. Já proto odcházím zadním východem pryč. Kluka беру s sebou. Když půjdete s námi, budete na tom líp. Když ne, škrtám vás z téhle rovnice. Tak jdeme.“

Sheldon vkročí do ložnice, mine koupelnu a skříň po pravé straně. Za knihovnou visí na zdi perský koberec, jímž je zakryt zadní východ. Sheldon o něm ví už tři týdny – ne teprve od dnešního rána – nechtěl však přiznat, že jej objevil ten den, kdy se nastěhoval.

Říkejte si, co chcete, ale znát vchody a východy, kdy se dostat ven z místností a problémů, to má svou hodnotu.

Loktem odstrčí koberec a spatří dveře.

„Jsme tady. Odcházíme. Hned.“

Neodbytné bouchání na dveře přešlo v čelní útok. To monstrum do nich buší nohou jako nějakým kládíkem. Míří do místa, kde chabý zámek drží padesát let staré vyschlé dřevo ve zdi.

Je to jenom otázka času.

Problém je v tom, že dveře před Sheldonem jsou zamčené a jemu se nedaří je odemknout, když musí současně držet kluka.

„Pojď sem, ty bambule,“ přikazuje Veře. „Otevři to! Kruci, otevři to!“

Ona však dveře neotevře. Zalezla pod Sheldonovu postel.

To se tam snad chce schovat? To je šílenství. Na co se schovávat, když můžete utéct?

Sheldon nemá na výběr. Musí postavit kluka na zem a uvolnit zámek. Jakmile to udělá, chlapec utíká za mámou.

Právě v tu chvíli je slyšet vykopnutí hlavních dveří.

Křídlo dveří narazí do zdi. I když na ně z tohoto úhlu Sheldon nevidí, slyší štípání dřeva a cosi kovového zacinká o podlahu.

Nyní udělá Sheldon jedinou možnou věc. Soustředí se.

„Největší nepřítel je panika,“ říkal v roce 1950 důstojník O’Callahan. „Panikařit není totéž jako mít strach. Každý má strach. Strach je mechanismus přežití. Říká vám, že něco není v pořádku a že se na to musíte zaměřit. Panika nastane, když strach ovládne mozek, v důsledku čehož jste naprosto k hovnu. Když zpanikaříte ve vodě, utopíte se. Když zpanikaříte na bitevním poli, zastřelí vás. Když zpanikaříte jako odstřelovači, odhálíte pozici, minete cíl a nesplníte úkol. Otec vás za to bude nenávidět, matka vás bude ignorovat a ženské na celé planetě ucítí pach prohry, který poleze ze všech vašich pórů. Takže, vojíne Horowitzi! Jaké z toho plyne poučení?“

„Hned to bude. Mám to skoro na jazyku.“

Sheldon se soustředí na zámek. Na dveřích je řetízek, který odsune. Pak klíč, jímž otočí. A klika, již stiskne a současně se na ni celou vahou zavěsí doufaje, že panty nezaskřípou.

Schody do Sheldonova pokoje nejsou z kuchyně na první pohled vidět. Z obývacího vedou dveře do dalších dvou ložnic, ty bude to monstrum muset nejdřív prohledat, než natrefí na schodiště.

Teď už je to jen otázka vteřin.

Když matka vyleze zpod postele, popadne Sheldon kluka za ramena. Nastane okamžik, kdy všichni tři pouze tiše stojí. Dívají se na sebe. Vyčkávání před závěrečným útokem.

Rozhostí se klid.

Veru rámuji dveře vedoucí ke schůdkům nahoru do bytu. Kolem ní je záplava norského světla a ona v té chvílce vytržení vypadá jako světice z renesančního obrazu. Věčná a milovaná.

A poté se ozvou těžké kroky.

Vera je slyší. Otevře doširoka oči a pak – pomalu, tiše – přistrčí kluka k Sheldonovi, pohybem rtů mu naznačí něco, čemu Sheldon nerozumí, a otočí se. Než nohy té obludy stačí sejít tři schody, Vera odhodlaně vyrazí nahoru a vrhne se na něj celým tělem.

Kluk váhavě vykročí za ní, ale Sheldon ho chytí. Volnou rukou zkusí ještě jednou otevřít dveře. Stále to nejde. Jsou v pasti.

Sheldon uvolní koberec a nechá ho padnout zpátky na místo. Otevře dveře do skříně a strčí chlapce dovnitř. Prstem zvednutým ke rtům dá znamení, aby mlčel. Jeho pohled je tak tvrdý a kluk je natolik vyděšený, že jim neunikne jediná hláska.

Z patra se ozve křik, smýkání a nárazy těl a krutost.

Měl by tam jít. Měl by popadnout pohrabáč položený vedle krbu, máchnout jím vši silou mocné spravedlnosti, vrazit ho té obludě do míchy a zůstat hrdě stát, zatímco jeho tělo dopadne plnou vahou na podlahu.

Ale neudělá to.

Prsty zaklíněnými pod hranu dveří je zavře, jak nejvíc to jde.

Poslouchá zvuk rdoušení. Skříň naplní pach moči. Přitáhne si kluka těsně k hrudi, přitiskne mu rty na čelo a rukama mu zacpe obě uši.

„Je mi to líto. Je mi to hrozně líto. Nic lepšího dělat nemůžu. Je mi to hrozně líto.“

Kapitola 3

Sigrid Ødegårdová pracuje jako policistka u *Politidistrikt Oslo* už přes osmnáct let. Do služby nastoupila hned po ukončení studia kriminologie na univerzitě v Oslu. To otec ji přesvědčil, aby raději studovala tam než na odlehlém severu, protože podle jeho názoru „bude ve velkém městě více vhodných mužů“.

A jak to již bývá, v životě i u policie, teorie jejího otce se nakonec ukázala být současně správnou i naprosto irelevantní.

„Zásadní je, tati, poměr vhodných mužů a mužů, kteří mají zájem o mě. Počet vhodných mužů sám o sobě nestačí.“ Tenhle názor svému ovdovělému otci sdělila už v roce 1989, ještě před odjezdem do Osla.

Její otec byl farmář z venkova. Formální vzdělání si ce neměl, rozuměl však číslům, protože počty mu přišly vhod při organizování života na farmě. Byl také vášnivým čtenářem dějepisných knih. Nenazýval se studentem, protože neměl žádného učitele, ale čtení ho bavilo a živě se zajímal o světy, jež tu byly před tím naším. Měl také dobrou paměť. Užitek z těchto schopností měl on sám, Sigrid i zvířata. Navíc neztrácel hlavu, což byla pro něho i pro ni úleva ve chvílích, kdy byly emoce příliš zjitřené.

„Pokud platí tvoje teze,“ odpověděl jí tehdy u tiché večere sestávající z lososa, vařených brambor a piva,